

Таким чином в результаті проведеного аналізу обґрунтована доцільність використання методу середньої геометричної як методу оцінки критеріїв першого рівня та методу лексикографічної оптимізації для оцінки критеріїв другого рівня та ЕР підприємства в цілому. До критеріїв першого рівня відносять: прибутковість, продуктивність та економічність. До критеріїв другого рівня відносяться: дієвість, положення на ринку та ефективність розвитку.

Література.

1. Матричное моделирование и комплексный анализ результатов хозяйствования: сб.науч.тр. — Таллинн: ТПИ, 1985. — 144 с.
2. Венсел В. Измерение динамики экономической эффективности производства по матричной модели / В. Венсел // Матричное моделирование и комплексный анализ результатов хозяйствования. – Таллинн: ТПИ. – 1985. – С. 63 – 71.
3. Луур Х.А. Использование обобщающих оценок хозяйственной деятельности в анализе работы экономических объектов разных уровней управления / Х.А. Луур // Методологические проблемы современной статистики. - Таллинн: ТПИ. - 1987. - С. 26 - 50.

ОСОБЛИВОСТІ РЕФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Венжега Р. В., аспірант

*Науковий керівник: Чекіна В. Д., к.е.н., ст. наук. співробітник
Інститут економіки промисловості НАН України*

Вугільна промисловість є базовою галуззю в економіці України. Від її стабільного функціонування та розвитку залежить робота коксохімічного та металургійного секторів, а також сталого виробництва енергетики. Державні підприємства України завжди характеризувалися низькими показниками діяльності через глибоку збитковість (у 2013 р. виручкою від продажу вугільної продукції покривалось 36 % витрат на виробництво), неефективне управління (державна підтримка підприємств не стимулювала їх до пошуку резервів зростання виробництва продукції), низьку продуктивність праці, збільшення кредиторської заборгованості, що у 2013 р. більш ніж у 2 рази перевищувала річну вартість виробленої продукції [2, с. 14].

У зв'язку з бойовими діями ситуація у галузі стала критичною: порушено залізничне сполучення, виникли труднощі у поставці матеріалів та гірничого обладнання на вуглевидобувні підприємства, зменшилися обсяги видобутку вугілля, наявний ряд соціальних проблем, пошкоджена промислова інфраструктура, частина підприємств затоплені та не підлягають відновленню.

Проблемам реформування підприємств вугільної промисловості України приділяли значну увагу вчені О.І.Амоша [1], Ю.З.Драчук, Л.Л.Стариченко, Д.Ю.Череватський [2]. У працях дослідників розглядається реформування

вугільної промисловості шляхом техніко-технологічної модернізації підприємств, інноваційних розробок, а також інституційного підходу – реструктуризації та структурних змін у галузі (формування інститутів забезпечення інновацій, лібералізації вугільного ринку, ліквідації збиткових підприємств, екологічної безпеки шахтарських містечок), зміни у нормативно-правовому забезпеченні, створення індустріальних парків на базі вугільних шахт у якості альтернативи їх приватизації.

Метою роботи є розробка рекомендацій щодо ефективного реформування підприємств вугільної промисловості України.

Для виділення особливостей реформування вугільних підприємств України розглянуто концепції розвитку та реформування галузі.

Концепція розвитку вугільної промисловості України схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 7.07.2005 р. № 236-р передбачала приватизацію на конкурсних засадах привабливих для інвестування шахт (розрізів) здатних забезпечити самофінансування подальшого розвитку; врегулювання взаємовідносин держави з приватизованими вуглевидобувними підприємствами у частині розв'язання проблем забезпечення енергетичної безпеки держави, соціального захисту шахтарів, безпеки та охорони праці, раціонального використання надр, ліквідації збиткових вуглевидобувних підприємств; приватизацію малопривабливих для інвестування шахт (розрізів) як цілісних майнових комплексів на пільговій основі з проведенням конкурсів програм їх розвитку.

Основними пріоритетами Концепції реформування вугільної галузі, що розглядається у розпорядженні Кабінету Міністрів України №737 від 14.05.2008 р. є створення законодавчої бази для прискорення процесів приватизації у вугільній галузі з урахуванням її особливостей; розробка законодавчих актів для адаптації підприємств галузі до ринкового середовища та сприяння її розвитку (підвищення рівня оплати праці шахтарів та престижності шахтарської праці, відновлення та зростання людського потенціалу галузі, соціального захисту працівників галузі та членів їх сімей).

За проектом Концепції Державної цільової економічної програми реформування вугільної промисловості на 2015-2020 рр. передбачається проведення ефективного реформування вугільної галузі (короткострокове надання державної підтримки на часткове покриття витрат із собівартості; технічне оснащення та будівництво об'єктів вугледобувних підприємств для забезпечення виводу ряду вугільних підприємств на беззбитковий рівень роботи; охорону праці, консервацію та ліквідацію шахт). При проведенні реформування галузі, шахти необхідно розподілити на дві групи: перспективні шахти зі значним обсягом запасів, що підлягають видобутку з найменшими витратами та перспективами виходу у найкоротші терміни на беззбитковий рівень виробництва; неперспективні шахти (шахти, що підлягають консервації або ліквідації).

Українські спеціалісти стверджують, що імпорт якісного і за прийнятною ціною вугілля має стати суттєвою складовою енергетичної політики, для чого слід розвивати відповідну інфраструктуру (глибоководні порти, залізничне сполучення) [1, с. 10].

Ефективне реформування вугільної галузі передбачає розподіл шахт на перспективні та неперспективні, що підлягають консервації або ліквідації; короткострокову державну підтримку галузі на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної продукції, технічне переоснащення і реконструкцію шахт, захист навколишнього середовища; формування інститутів забезпечення інновацій у галузі та індустріальних парків на базі вугільних підприємств; орієнтацію економіки на імпорт якісного та за прийнятною ціною вугілля; розробку програми сприяння зайнятості населення у шахтарських містечках (залучення працівників до підприємницької діяльності, перепідготовку осіб для суміжних галузей промисловості).

Література.

1. Амоша О.І. Методичні рекомендації щодо розроблення програми відновлення та модернізації вугільної промисловості / О.І. Амоша, Л.Л. Стариченко, Д.Ю. Череватський, Ю.З. Драчук, О.С. Сердюк; НАН України, Ін-т економіки пром-ті. – Донецьк. – 2014. – 46 с.

2. Розвиток інституціонального середовища промислового виробництва з урахуванням галузевої специфіки / А.І. Кабанов, Л.Л. Стариченко, Д.Ю. Череватський, Ю.З. Драчук та ін., НАН України, Ін-т економіки пром-ті. – Київ. – 2015. – 136 с.

ОСОБЛИВОСТІ АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

Вівденко М. А., аспірант

Науковий керівник: Мелушова І. Ю., к.е.н., доцент

Харківський державний університет харчування та торгівлі

Необхідність адаптивного управління виникла у зв'язку з нехваткою способів і підходів в управлінні підприємством, яке працює в таких умовах, як нестабільність внутрішнього та зовнішнього оточення; множина складних виробничих процесів, відсутність повного об'єму первинної інформації та її неточність.

Під адаптивною системою управління розглядають таку систему, яка має здатність пристосовуватись до мінливих внутрішніх і зовнішніх умов. За для забезпечення стабільної діяльності об'єкта управління, в такій системі здійснюється відповідний підгін організаційної структури та підсистем в загалі до змін у зовнішньому і внутрішньому оточенні.

Через нестабільність сучасного зовнішнього оточення та його негативного впливу цих змін підприємства не здатні ефективно працювати та розвиватися. Тому постає необхідність модернізації існуючих механізмів адаптування суб'єктів господарювання до динаміки зовнішнього середовища та навчити підприємство адекватно розпізнавати ці загрози. Для забезпечення переваги на ринку та стабільного функціонування вибрана система адаптації повинна бути сформована та реалізована своєчасно.